

katen af 1848, som Loven i det Væsentlige betegner; Forpligtelsen er altsaa her udstrakt til ogsaa at gjælde de Eiendomme, som ikke opnaae Beskyttelse ved Diget. Om man vil gaa ind paa en ren Expropriation, eller blot paa en Servitut, har jeg tilladt mig at betegne som et mere theoretisk end praktisk Spørgsmaal, der i det Væsentlige vil kunne gaa ind paa det Samme. Naar blot Digerne faae Plads paa de Steder, hvor de bør ligge, er det for saa vidt ligegyldigt, om Erstatningerne udredes een Gang for Alle, eller sfer ved en aarlig Afgift, og finder man sig mere fornøjet med at undgaa Ordet „Expropriation“ i dette Forhold, skal jeg for mit Bedkommende ikke have Noget derimod. Der er imidlertid et andet Spørgsmaal, som aabenbart er af mere praktisk Betydning. Det er det, der er berørt ved den Ændring, som er foregaaet i § 2, og hvorimod det ærede Medlem, der talte først i Dag, har havt saa stærke Indvendinger at gjøre. Der er her i det andet Thing blevet indført en Bestemmelse om, at Expropriation af Materiale til Opførelse af Diger ikke kan tillades paa andre Forde end de, der komme til at nyde Beskyttelse af Digerne. Det er ganske vist, at de Interesseredes Ret i mange Tilfælde i væsentlig Grad vil indskrænktes derved, thi det vil være let at indse, at det netop er paa de høitliggende Forde, som altsaa just ikke ere udsatte for Oversvømmelse, at Forbuddet i mange Tilfælde vil være let at tage, og det vilde altsaa være fordelagtigt for de Interesserede, om de kunde faae Ret til at tage Jord paa disse Steder. Derved er der vist ingen Tvivl, og i den Kreds, jeg har den Ære at repræsentere, findes der saadanne Tilfælde, hvori det vilde være i høi Grad ønskeligt, om netop Materialet kunde tages paa Steder, som ikke ligefrem blive begunstigede eller beskyttede ved saadanne Foretagender. Smidlertid har jeg ikke kunnet Andet end give den Betragtning Medhold, som paa andet Sted er draget saa stærkt frem, at det, hvor det blot gjælder Hævdelsen af Privates eller Enkeltmands Interesser, neppe vil kunne tilraades, at der tillades Expropriation af anden Mand's Eiendom, selv om den maatte kunne siges at være i høi Grad gunstig for den Bedkommende, ja selv om Fordelen for en enkelt Mand vilde være mange Gange større end Tabet for den, der skulde afstaa sin Eiendom. Jeg tror, at man har Ret til at hævde, at der, hvor det kun gjælder Enkeltmands Interesser, kan Fordringen om Expropriation ikke med Grund opstilles. Det er indlysende, at Grundloven giver Rettefærdigheden i den Henseende, idet den siger, at Expropriation kan tillades, naar Almenvellet kræver det, og det gjælder altsaa her om at bestemme, hvor Almenvellet fremtræder med et saadant Krav. Det er imidlertid ganske vist, at Meningerne lige siden Grundloven blev til have været og fremdeles ville blive delte om, hvorvidt

man skal strække dette Almenvellets Krav, men jeg gjentager, at jeg ikke kan erkende, at dette Krav strækker sig til de Tilfælde, i hvilke det væsentlig kun er Enkeltmands Interesse, hvorom det gjælder. Naar der er Spørgsmaal om saadanne Digers Opførelse, tror jeg heller ikke, det vil være vanskeligt at drage en Grændse for Almenvellets Krav, altsaa at bestemme, naar Almenvellet kræver en Expropriation, og naar det ikke gjør det; thi det er jo klart, at naar det Almenes Interesse er knyttet til et Digearbejde, vil denne samme Almeninteresse ogsaa give sig Udtryk i, at det Almene, det Offentlige, yder Tilskud til et saadant Arbejde. Jeg tænker ikke her ved udelukkende paa Statskassen; jeg tænker ogsaa paa andre offentlige Midler paa kommunale Midler. Det forekommer mig, at disse to Spørgsmaal neppe kunne eller bør stilles ad. Naar Almenvellets Krav er saa stærkt, at det berettiger en Expropriation, vil det ogsaa begrunde et Tilskud i Kontanter. Dette staar nu for saa vidt ogsaa i Overensstemmelse med den Lov, der udkom ifjor, og det Forslag, der foreligger os i dette Dieblis. Loven, som udkom ifjor, bestemmer et Tilskud saavel af Staten som af Amtskommunen, og den tillader tillige en mere yderliggaaende Expropriation end det Forslag, vi i dette Dieblis behandle, idet det nemlig der udtrykkelig er bestemt, at Materialet til Digeres Opførelse mod Erstatning kan tages, hvor som helst Landvæsenkommissionen maatte finde det heldigt. Naar denne Grændse fastholdes, tror jeg ogsaa, at man med Grund maa fastholde, at de mere yderliggaaende Expropriationsregler kunne udelades af det foreliggende Lovforslag, naar det kun skal gjælde saadanne Dige foretagender, som have en ren privat Interesse, som kun ere til Fordel for Enkeltmand. Det er dog paa den anden Side indlysende for mig, at de Arbejder, som have en stor Almeninteresse, ingenlunde ere til Ende med den Lov, vi vedtogte ifjor. Der findes, som allerede udtalt af det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, adskillige Steder omkring i Landet, hvor der i den nærmeste Tid vil komme til at foreligge Dige arbejder, som i Sandhed kunne siges at have en mere almen Interesse, en Interesse saavel for Amtskommunene som for Staten. Ogsaa her forekommer det det mig dog, at det ikke er vanskeligt at bestemme de Hensyn, hvorunder Grændsen skal drages, idet det jo er klart, at Statens og Amtets Interesser ere knyttede til det Hartkorn, som hviler paa de paagjældende Arealer. Hvor der altsaa bliver Tale om at beskytte saa store Territorier, at det derpaa hvilende Hartkorn udgjør saa Meget, at det kan svare til de Byrder, som saavel Staten som Amtet maatte paatage sig for at opføre Diget, vil det være berettiget og mere end berettiget, at de vedkommende offentlige Institutioner blive forpligtede til at træde til, for at værne om deres egne Interesser. Er der deri-